

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 8. Vtrum in creaturis reperiatur ſimilis identitas cum diſtinctione
reali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

vno & eodem, sine distinctione in re: tamen non sequitur quod neque in Deo possint talia reperiri quae distinguantur realiter, & tamen quodlibet eorum sit re idem cum vno. Neque verum est ex vi terminorum, quae sunt re idem cum vno & eodem, licet inadaequate: non posse habere distinctionem realem inter se. Nulla enim apparet repugnantia, ut quae sunt inadaequate idem, vni, sint inter se distincta & opposita. Similiter quae sunt aequalia vni tertio, sunt aequalia inter se: sed non plus quam aequalia, possuntque in aliis differre.

Ad tertium Respondeo, non esse parem rationem Petri, & essentiae diuinæ. Quia hæc non est terminus singularis per incommunicabilitatem identicam cum pluribus ab invicem distinctis, sed tantum per hæc ceitatem, id est, per incommunicabilitatem cum pluribus ab ipsa & in ipsa distinctis. At verò syllogismus expositivus consistere debet medio singulari, etiam per incommunicabilitatem identicam, & ne quidem virtualiter vniuersali. In forma itaque ad argumentum allatum sic responderi potest: Essentia est pater, adaequate, nego. Inadaequate, concedo. Essentia est filius, distinguo similiter: & nego consequentiam. Vel ut respondent alij, Essentia est pater, identice: essentia est filius, etiam identice, quoad essentiam: ergo filius est pater, identice similiter, quoad essentiam: id est, aliquid quod est idem cum filio, nempe ipsa essentia, est idem cum patre. Simili modo distinguendum est in his, & similibus syllogismis: Hic Deus est pater: hic Deus est filius: ergo filius est pater. Pater ingenuus non est filius: Hic Deus est pater ingenuus: ergo hic Deus non est filius. In quibus syllogismis medius terminus non distribuitur, id est non sumitur vniuersaliter & adaequate pro eo quod, pro quo sumi potest. Adhibito verò termino distributivè, falsa est altera præmissarum. Nam in priori Maior est falsa, si dicas: Quicquid est hic Deus, est pater. In posteriori falsa est Minor si dicas: Quicquid est hic Deus, est pater ingenuus. Nam filius etiam est hic Deus, qui tamen non est pater ingenuus. Plura de his videri possunt apud Valsq. disput. 123. cap. ultimo.

Ad quartum, Concedo identitatem illam inadaequatam videri à Deo intuitivè, & distinctionem fundamentalem, ac virtuales essentiae à personis, ut diximus in fine sect. 3. idque sine vlla abstractione formali ex parte Dei, quasi verò præscindat formaliter ab aliquo cognoscibili, cognoscendo vnum sine alio. Sed nego videri à Deo distinctionem realem actualem & formalem à parte rei inter essentiam & proprietates. Verum sicut essentia est idem Deus cum singulis personis, sed prout est idem cum vna non est idem cum alia ex parte relativi, quod ipsum nihil est aliud quam vnam relationem non esse aliam: ita Deus idipsum videt notitia omnino se adaequate rei, adeo ut res ipsa prout

in se est, simili modo representetur & obiectatur diuinæ cognitioni.

Quæres, an tres personæ diuinæ differant tantum numero? Respondeo differre plus quam numero, & plus quam duo individua eiusdem speciei. Licet enim proprie non differant specie prædicabili, quia non sunt possibles plures patres, vel plures filij, aut Spiritus sancti; differunt tamen propriis rationibus quæ rationibus diversis: intelligendo per quidditatem, non essentiam communem, sed rationem cuiusque propriam. Etenim paternitas est secunditas fundata precise & immediate in cognitione essentiali, eique per se primo identificata. Filiatio verò est origo passiva relativè illi opposita. Similiterque spiratio activa est secunditas & origo fundata precise & immediate in cognitione essentiali, eique per se primo identificata: Cuiusmodi actiui & origini activæ opponitur relativè origo & spiratio passiva Spiritus sancti. Manifestum est autem hæc rationes esse plus quam numero solo diversas, & per illas plus differre personas diuinæ, quam si omnes earum relationes essent activæ tantum, aut tantum passivæ, per viam solam intellectus, aut per viam solam voluntatis: omnes denique essent paternitas, aut filiatio, vel spiratio activa, vel passiva.

79
Personæ diuinæ differre plus quam numero.

SECTIO VIII.

Verum in creaturis reperitur similis identitas cum distinctione reali?

Hæc sectio instituitur ad refellendam novam quorundam imaginationem, asserentium primo, non esse difficile intellectu, neque singulare & mirabile in mysterio Trinitatis, quod vna essentia sit tres relationes & tres personæ, realiter inter se distinctæ, & tamen indistinctæ realiter ab essentia: sed tantum quod essentia diuina postulet se in tribus personis, quarum prima sit improducta: secunda producatur à prima & ab utraque producatur tertia. Secundo, in rebus creatis reperiri similem identitatem cum distinctione reali. Nam modus se habendi non distinguitur à re modificata: & tamen modi impossibiles eiusdem rei distinguuntur realiter inter se. Itaque habent identitatem realem in re cuius sunt modi, sunt enim omnes idem re cum illa. Et tamen habent distinctionem realem inter se. Nam circulus & quadratura eiusdem cercæ distinguuntur realiter inter se: & tamen sunt idem realiter cum cercæ. Quod sint idem realiter cum cercæ, ac nullo modo distinguantur ab illa in re, supponunt ex doctrina de modis. Quod verò distinguantur realiter inter se, probant, quia illorum differentia ab ipsis brutis discernitur. Si enim canis v. g. cu-

80
Sententia affirmans.

bare volenti, occurrant globus & quadratum: omisso globo, eliget quadratum eamquam aptius ut in illo recubet. Item quia modi illi sunt impossibiles in eodem simul & semel. Nam cera eadem in eodem loco non potest simul esse rotunda & quadrata. At denique quia dant formaliter diuersas habilitates, suntque principia diuersarum actionum. Nam si cera est rotunda: est proximè apta ut celestiter circumuoluatur, quod non habet ut quadrata. Tertio, hac doctrina præsupposita dicunt facile responderi posse argumento supra proposito, Quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se: hoc scilicet modo sumpto ex Gregorio Ariminensi: Quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se, id est, sunt eadem res, siue non sint distinctæ res: concedo. Non sunt distincti modi se habendi: nego. Vel sic: Quæ sunt eadem vni tertio simpliciter, non sunt distincta inter se: concedo. Quæ sunt eadem vni tertio aliter & aliter se habenti, non sunt distincta inter se, nego. Personæ autem diuine, seu proprietates personarum, sunt idem cum essentia, non simpliciter, sed profertur aliter & aliter se habeat. Alias verò solutiones quas nos dedimus post S. Thom. Guar. Molin. Vasq. & alios summos Theologos, aiunt potere principium, & euertere sensum illius axiomatis, repugnante lumini naturali. Aded illis nihil placet, nisi quod dixit à Nominalibus. Quam verò malè & inconstanter id dicant, videbimus paulò post. Placet enim has tres propositiones eodem ordine examinare: & ostendere primam esse falsam & improbabilem. Secundam parum sibi constare. Tertiam incidere in illud ipsum, quod in aliis inmeritò, & cum inaduerentia, vel inconstantia doctrinæ, reprehendit.

81. Quod ergo prima propositio sit falsa & improbabilis, patet, quia repugnat manifestè in regramissima, & in potissimo fidei mysterio, communi consensui sanctorum Patrum, nullo excepto qui aliter senserit à quorum consensu tam unanimi recedere in Scripturis exponendis vel, mysteriis fidei explicandis, temerarium est, quòd etiam eroneum, ut ostendemus in tractatu de fide. Repugnat etiam sensui Ecclesiæ & manifestè rationi, ut præbit ex sequentibus. Primum enim quòd repugnet communi doctrinæ sanctorum Patrum liquet ex his uilorum testimoniis, & pluribus aliis, quæ breuitatis causa prætere.

Ex 88. Patribus probatur, non esse similitudinem in personis. Iacobus frater Domini in Liturgia, fere initio ait, singulariter esse in Trinitate lucem diuinitatis, quæ sine diuisione diuinitur: id est, quæ simul est una & multa. Gregorius Nyssenus in orat. Catechet. cap. 3. initio dicit esse ineffabilem profunditatem mysterij quomodo idem & cadat sub numerum, & non cadat: & diuisum cernatur, & comprehendatur in unitate: distinctumque sit ac discretum consisten-

tià & hypostasi: subiecto uero, id est, substantiâ vel essentiâ, non sit diuisum. Et in libro de differentia essentia & hypostatos, Idem, inquit, & conuictum, & separatim atque discretum diuisum, & quoddam quasi per enigma cogitamus, uolumus, & à communi sensu & opinione abhorrens: tum distimen conuictum, tum discretam conuictionem. Ibidemque inter medium & finem libri sic habet: Vt enim in istis quæ oculis apparent, experientia ualidior, quæ ut contra dictum possit, uidetur: ita in supereminentibus, caputque nostrum superantibus doctrinis, eâ comprehensione atque præceptione quæ per rationationes conuictur, potior ac firmiter ista fides, quæ & in hypostasi separationem, & in essentia conuictionem docet, id est, unitatem in essentia, & distinctionem in personis, quam supereminere, caputque nostrum excedere discretè affirmat.

Basiliius epist. 43. ad eundem Gregorium Nyssenum, paulò post medium: Tanquam in enigmate uolumus quandam insolite conuictam discretionem, & discretam conuictionem confirmamus. Anastasius Synaxia lib. 1. de recte fidei dogmatibus, in medio, Trinitatem uocat admirabilem, et uisum simul & diuisione subsistentem. Dionys. cap. 13. de diuin. nomin. post medium: Diuinitas, inquit, quæ omnia superat, unitatis & Trinitatis nomine celebrata, non est ut unitas & Trinitas, aut à nobis, aut ab aliquo alio eorum quæ sunt, cogitur. Et paulò post: Nulla autem monas, aut Trias, neque numerus, neque unitas, aut se unitas, neque quæquam aliud eorum, quæ aut sunt, aut cogita sunt, arcantur illi summa, omnique supereminis dignitatis, quod rationem omnem mentemque vincit, enunciant. Neque eius nomen est, neque ratio, sed in his ad quæ quæ non patet secretum est. Augustin. lib. 1. de Trinit. cap. 3. fere initio affirmat, nec periculosus alicubi errari, nec laboriosus aliquid queri, quàm ubi queritur unitas Trinitatis, Pater, Filius, & Spiritus sanctus. Et tract. 39. in Ioann. Est aiquid ineffabile, inquit, quod uerbis explicari non potest: ut & numerus sit, & numerus non sit. Hoc est, ut explicat ibidem, sit numerus in personis, & non sit numerus in essentia.

Gregor. lib. 30. Moral. cap. 5. affirmat hoc mysterium unitatis essentia, & Trinitate personarum, reservari nobis intelligendum in patria. Et nimirum, non posse hac in uita nisi Enigmaticè cognosci per fidem captiuantem intellectum in obsequium Dei. Et Anselm. lib. de Incarn. Verbi cap. 6. prop. finem: Denegat, inquit, tria di. i. de uo posse, & unum de tribus, dum tria non di. aut u. de inuicem, sicut in his tribus personis & uno deo sumus: quoniam hoc inualis ribus non uidet, nec in Deo intelligere ualeat: sufferat: prauis per aliquod, quod intel. eclus eius penetrare non nobis, esse in Deo. Et paulò post: Credit aliquid in illo esse, quod in istis esse nequit. Bernard. lib. 5. de conside. par. cap. 7. in fine, Quis numerum negat? nam uerè tres sunt. Quis numeret rament? nam uerè unum sunt. Denique S. Thom. in 1. distinct. 33. qu. vnica artic. 1. ad 2. ait ge-

Prima propositio illius sententia impugnat.

Ex 88. Patribus probatur, non esse similitudinem in personis.

generatim, omnia similia sumpta ex creaturis ad explicandam hanc identitatem cum distinctione, plus habere dissimilitudinis, quam similitudinis: & omnino magis abducere à veritate, quam in mysterij intellectum inducere.

88. Ex his & similibus Patrum testimoniis evidens est quod probandum suscepimus: nempe propositionem illam, quam impugnamus, esse aduersam communi & vnanimi Patrum consensui. Ex quo sequitur esse pariter aduersam sensui Ecclesie & fidelium, qui non est alius in rebus fidei, quam vnanimis consensus Patrum, & Doctorum suorum. Contendo autem nullum ab illis quos modo impugnamus proferri posse, siue Patrum, siue aliorum Scripturam Catholicorum, ac ne quidem hæreticorum, qui contrarium asseruerit.

Denique quod repugnet etiam manifeste rationi, patet, quia summa & insuperabilis humano intellectui difficultas huius mysterij, & apparentem contradictionem præ se ferens, in eo consistit, quod in carnes simplicissima sit simul tres personæ, quæ distinguantur inter se realiter per suas proprietates, absque eo tamen quod illæ proprietates distinguantur ab essentia. Sunt enim realiter illa essentia simplicissima. Ex quo videtur sequi quod per idem realiter distinguantur & non distinguantur. Hac autem difficultate victa, minus laborat intellectus in admittendo, quod harum trium personarum vna sit inproducta, & alia producta. Si istes hinc etiam sequi apparentem contradictionem: nempe quod idem realiter sit productum & impro ductum: quia persona producta, est idem realiter cum essentia quæ inproducta est. Respondeo primò, hanc difficultatem non esse maiorem, quam priorem, quod scilicet idem sit vnus & multa realiter: sed in illam incidere, & in illam iam superatam esse. Secundò dico aduersarios hoc ipsum concedere creaturis, vt videbimus paulò post: cum aiunt modos non distingui à re modificata: & tamen censent ac docent passim, eos produci. Hinc enim sequitur, quando res aliqua modificatur tantum, puta quando cera de rotunda fit quadrata, produci modum, & non produci ceram; adque idem realiter esse productum & impro ductum, respectu huius actionis. Quare iuxta, duers. habemus exemplo ipsarum creaturarum non repugnare idem realiter produci & non produci.

86. Iam verò quod secunda propositio parum sibi consistit, cum asserit similem identitatem cum distinctione reali reperiri in creaturis, quando eadem res habet se aliter atque aliter modis impossibilibus, probatur quia argumenta quibus probantur aduersarij quod impossibiles eiusdem rei distinguuntur realiter inter se, æquè probant modos illos distingui à re modificata. Quare sibi contradicunt, quando propter hæc argumenta affirmant modos impossibiles distinguuntur realiter inter se: & tamen negant distin-

guitur à re modificata, non obstantibus iisdem argumentis, quæ id æquè conuincunt, si quid valent. Vnde evanescit tota illa imaginatio, quæ putat reperiri in creaturis identitatem & distinctionem similem illi quæ est in mysterio Trinitatis: cum argumenta quibus conuincuntur id probare, vel nihil valeant ad probandam distinctionem inter modos impossibiles eiusdem rei: vel æquè probent illos distinguuntur à re modificata. Atque ita dum probare volunt distinctionem ex parte modorum, destruunt identitatem, quam volebant esse ex parte substantiæ seu rei modificata. Hoc ita esse patebit inductione per argumenta alio modo proposita.

87. Aiunt primò, modos impossibiles distinguuntur realiter inter se: quia sensus vel ipsorum brutorum eos discernit. At qui videns est idem argumentum probat modum extensionis distinguuntur à re extensa. Nam sensus vel ipsorum brutorum discernit extensionem: id est, videt extensionem, & non videret rem eandem positam in indiuisibili. Item si canis cubare volenti occurrant duæ res extensæ; vna minus quam sibi sufficiat, & alia sufficiens; eligit istam quæ commodior est. Idemque faceret si res eadem posita esset in duobus locis, in vno magis, in alio minus extensa. Itaque discernit maiorem extensionem eiusdem rei à minori. Atque ita extensio distinguitur à re extensa: quia visus illam discernit: & quando res fit extensa, vel magis aut minus extensa; acquirit aut perdit aliquid à se distinctum realiter: quia visus discernit differentiam extensionis maioris à minori: & non potest discernere, nisi realiter distinguatur, iuxta doctrinam Aduersariorum.

88. Aiunt secundò, modos illos esse simul incommpossibiles in eadem re & in eodem loco: quia non potest eadem cera, eodem in loco, esse simul quadrata & rotunda: adeoque modos illos distinguuntur realiter ab inuicem. At idem argumentum euidenter æquè probat extensionem distinguuntur à re inextensa & in indiuisibili posita. Quia non minus est incommpossibile rem esse simul & in eodem loco extensam, & positam in indiuisibili: siue res simul & seorsum esse modo diuisibili, & modo indiuisibili: quàm esse simul rotundam & quadratam.

Aiunt terciò, modos illos distinguuntur quia diuersas habilitates, suntque principia diuersarum actionum. Atqui etiam res extensa habet aliquam habilitatem, quam non haberet in indiuisibili posita. Exempli gratiâ, oculus positus in indiuisibili, non potest videre, neque recipere species obiectorum. Ergo extensio oculi distinguitur ab oculo. Neque hæc imaginatio non minuit difficultatem mysterij: sed per apertam contradictionem identitatem illam cum distinctione reali essentiarum & personarum, (quæ à sancti Patres, vt antea vidimus, dicunt esse supra modum

mirabilem, ineffabilem, & Dei singulariter propriam ratione sua infinitatis excellentissima & illimitationis, propter quam potest esse vnum & multa, nec limitatur seu terminatur (sicā hypostasi & persona) illa, inquam, mirabilem identitatem extendit ad res quolibet creatas, etiam vilissimas. Nulla enim earum est, quae non possit simul modos repugnantes habere in diuersis locis, atque ita esse vna: multiplex realiter, simul & seorsim. Vna quoad substantiam: multiplex quoad modos: vt decent aduersarii de cera eadem tribus in locis posita: in vno, triangulari: in altero, rotunda: & in tertio, quadrata. Quin etiam aliqua naturaliter & sine miraculo possunt simul habere plures modos impossibiles, adeoque possent naturaliter esse vnum & multa realiter. Vt eadē anima rationalis quando in altera manu ascendit, & eodem tempore in altera descendit, & simul in capite mouetur circulariter: vel quando in membris diuersis corporis, habet diuersas figuras suae praesentiae localis, impossibile in eodem loco.

Adde praeterea, quod licet modi impossibiles eiusdem rei distinguerentur inter se realiter: maior tamen & solidior distinctio admittenda esset inter personas diuinas. Tum quia absurdum est, & inauditum, dicere tres personas diuinas non plus distingui inter se, quam Christum in Eucharistia positum in tribus hostiis: in vna rotundē, in altera quadratē, in tertia triangulariter. Tum etiam quia in diuinis est vera & realis productio: at modi puri & simplices non producantur: iuxta doctrinam eorum qui de illis melius & magis cohaerenter philosophantur. Alioquin quando res aliqua seipsam modificat, produceret modum suum: atque ita distingueretur realiter ab illo. Productio enim realis infert necessariō realem distinctionem: alioquin in diuinis non esset ratio cur persona producta & procedens distingueretur realiter, vt alibi ostendimus, & expresse docent Concilia Toleran. xi Florent. & sancti Patres locis relatis à Didaco Ruio disp. 9. sect. 5.

Denique quod tertia propositio incidat imprudenter in illud idem quod male in aliis reprehendit: probatur, quia reprehendit in aliis, quod sic distinguant: Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se, in illo tertio, concedo: vel, si sunt eadem illi ad quatuor scripto & conuertibiliter, siue in tota sua virtuali vniuersalitate, concedo. Secus nego. Ipsa verò sic distinguit: Si sunt eadem vni tertio simpliciter, concedo. Si tantum vt taliter & taliter se habenti, nego. vel, Quae sunt eadem vni tertio, sunt eadem res, id est, non sunt distinctae res: concedo. non sunt distincti modi, nego. Quasi verò modus huius respondendi magis tollat difficultatem & repugnantiam apparentem, minusque petat principium, aut euertat sensum praedicti axiomatis. Nam, per aduersarios, modus illi sunt ipsamet res, neque ab illa distinguuntur à parte

rei, ac ne quidem ratione iuxta Apos. Nominales quos modò impugnamus. Ergo dicere quod sunt distincti modi, & non sunt distinctae res, est dicere quod est & non est distinctio secundum idem: quod quae personae sunt res, vt essentiae, & non sunt idem vt modi: cum tamen modi illi nihil sint aliud re & ratione, quam ipsa essentia. Item si nostra distinctio petit principium vel euertit sensum axiomatis: non minus petitur principium, vt euertitur sensus axiomatis, cum dicitur, Quae sunt eadem vni tertio simpliciter, sunt eadem inter se: Non autem sunt eadem solum vni tertio, vt aliter & aliter se habenti. Nam vis axiomatis in eo videtur consistere, vt probet esse eadem inter se, ex eo quod sunt eadem cum tertio. Nimirum quia impossibile apparet, non esse eadem inter se, si sunt eadem cum tertio. Et respondetur esse eadem illi, non simpliciter, sed vt taliter & taliter se habenti. Cum tamen essentia, vt taliter & taliter se habens, nec re, nec ratione differat ab essentia simpliciter. Ac proinde esset idem cum essentia, vt taliter se habente, sit idem re & ratione, & esse idem cum essentia simpliciter.

Adde quod falsum est personas diuinas non esse idem cum essentia simpliciter, quia libet etiam esse simpliciter Deus. Et ex Lateran. cap. Damianus, quae libet trium personarum est illa res, vt dicitur substantia, essentia, siue natura diuina. Vbi not. Concilium dicere simpliciter & absolute quamlibet personam esse essentiam: cui propositioni Concilij contradicit ista aduersariorum, Persona non est essentia nisi vt taliter se habens. Si cum non est essentia nisi vt taliter se habens, falsum est dicere simpliciter & sine tali addito, quod sit essentia. Et tamen id Concilium asserit.

Idem dico de altero respondendi modo, quod sunt eadem res, sed non sunt idem modus: siue quod non sunt distinctae res, sed tamen sunt distincti modi. Cum enim modi, per illos, nec re, nec ratione distinguantur ab essentia: quomodo distinguuntur modi, cum non distinguatur essentia? Et quomodo non recte infertur esse idem omni eo modo inter se, quo essentia est idem cum modis: ac proinde personas non differre vt modos, aut per modos: cum non differant in essentia, cumque modi sunt penitus idem re & ratione, nulloque pacto ab ea distinguuntur? Adde esse falsum, & contra doctrinam Patrum & torrentem Theologorum, dicere tres personas diuinas non distingui vt tres res relatiuas, vt ostendimus sect. 12.

SECTIO IX.

An relationes, seu proprietates personales sint perfectiones, & quales?

Dico primò, Relationes seu proprietates personales, secundum id quod re-

Tertia propositio enunciam sententia non sibi consistat.